

เรื่อง มะพลับ

รายละเอียด

มะพลับ ชื่อสามัญ Bo tree, Sacred fig tree, Pipal tree, Peepul tree

มะพลับ ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros malabarica* var. *siamensis* (Hochr.) Phengklai (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Diospyros siamensis* Hochr.) จัดอยู่ในวงศ์มะพลับ ([EBENACEAE](#))

สมุนไพรมะพลับ มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า ชะนิง ตะยิง (นครราชสีมา), มะเขือเถื่อน (สกลนคร), ตะโกสวน ปลาย (เพชรบุรี), ตะโกไทย (ภาคกลาง), ตะโกสวน พลับ มะพลับใหญ่ (ทั่วไปเรียก), มะสุลัวะ (ลำปาง-กะเหรี่ยง) เป็นต้น

ข้อควรรู้ : ต้นมะพลับเป็นต้นไม้ประจำจังหวัดอ่างทอง

ลักษณะของมะพลับ

- **ต้นมะพลับ** มีถิ่นกำเนิดในป่าดงดิบของประเทศไทย อินเดีย และในซวาเกาเซลิเบส โดยจัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นเปลาตรง มีความสูงของต้นประมาณ 8-15 เมตร ทรงพุ่มกลมทึบ เปลือกต้นเรียบเป็นสีเทาปนดำ หรือบางที่แตกเป็นร่องเล็ก ๆ ตามยาว ส่วนเนื้อไม้เป็นสีขาว ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุย มีน้ำและความชื้นปานกลาง และชอบแสงแดดจัด มะพลับเป็นไม้ป่าดงดิบ พบขึ้นในป่าที่ลุ่มต่ำบริเวณกันชนระหว่างป่าบกและป่าชายเลน ชายป่าพรุ บริเวณชายคลอง ป่าดิบใกล้แหล่งน้ำ ป่าละเมาะริมทะเล และตามเรียกสวนทั่วไป ที่ระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 2-30 เมตร (ส่วนอีกข้อมูลระบุว่าประมาณ 50-400 เมตร) ในประเทศไทยพบได้ทางภาคใต้ ส่วนในต่างประเทศพบได้ที่มาเลเซีย
- **ใบมะพลับ** ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมรูปหอกกลับ ปลายใบแหลมทู่ โคนใบมน ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2.5-8 เซนติเมตรและยาวประมาณ 10-30 เซนติเมตร เนื้อใบหนา หลังใบเรียบเป็นมัน ส่วนท้องใบเรียบแต่มีสีอ่อนกว่า หรือมีขนประปรายบ้างตามเส้นกลางใบด้านล่าง โดยมีเส้นใบประมาณ 6-12 คู่ แต่ละเส้นมีลักษณะคดงอไปมา มองเห็นได้ทั้งสองด้าน ส่วนก้านใบยาวประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร และมีขนประปราย
- **ดอกมะพลับ** ดอกเป็นแบบแยกเพศและอยู่กันคนละต้น ดอกเพศผู้จะออกดอกเป็นช่อสั้น ๆ โดยจะออกตามซอกใบ ก้านดอกยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร และมีขนอยู่หนาแน่น มีกลีบดอก 4-5 กลีบ ยาวประมาณ 7-15 มิลลิเมตร ส่วนดอกเพศเมียจะออกดอกเดี่ยว สีเหลือง ก้านดอกยาวประมาณ 5-10 มิลลิเมตร และมีขนคลุมแน่น ที่โคนเชื่อมติดกัน ส่วนปลายแยกเป็นแฉกแบบต้น ๆ^{[1],[5]} โดยจะออกดอกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน
- **ผลมะพลับ** ลักษณะของผลเป็นรูปทรงกลม ที่โคนและปลายผลนูน มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.5-5 เซนติเมตร ที่ขั้วผลมีกลีบเลี้ยงมีขนสีน้ำตาลแผ่กว้างแนบกับส่วนล่างของผล ขอบกลีบเป็นคลื่น ๆ กลีบไม่พับกลับ ผลเมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีส้มเหลือง ผลสุกหรือผลแก่จะค่อนข้างนุ่ม ผิวมีเกล็ดสีน้ำตาลแดงคลุม เกล็ดเหล่านี้จะหลุดได้ง่าย ภายในมีเมล็ด 8 เมล็ด เป็นสีน้ำตาลดำทรงรีแป้น มีขนาดกว้างประมาณ 1 เซนติเมตรและยาวประมาณ 2 เซนติเมตร^{[1],[2],[5]} โดยจะติดผลในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

สรรพคุณของมะพลับ

1. เปลือกต้นมีรสฝาดใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาบำรุงธาตุ (เปลือกต้น, เนื้อไม้)
2. ใช้เปลือกต้นนำมาต้มกับน้ำดื่มช่วยทำให้เจริญอาหาร (เปลือกต้น, เนื้อไม้)

3. เลือกต้นเป็นยอดไข่ (เลือกต้น)
4. เลือกและผลอ่อนใช้เป็นยาแก้ไข้มาลาเรีย (เลือกและผลอ่อน)
5. เลือกและผลแก่มีรสฝาดหวาน ใช้เป็นยารักษาแผลในปาก แก้คออักเสบ ด้วยการเลือกใช้เลือกและผลแก่นำมาต้มเป็นยาอม กลั้วคอ (เลือกและผลแก่)
6. ช่วยขับผายลม (เลือกต้น, เนื้อไม้)
7. เลือกต้นใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้บิด แก้ท้องร่วง (เลือกต้น, เนื้อไม้) ส่วนอีกข้อมูลระบุว่าการใช้เป็นยาแก้บิด แก้ท้องร่วงให้ใช้เปลือกและผลอ่อนนำมาต้มกับน้ำรับประทาน (เปลือกและผลอ่อน, ผลดิบ, เมล็ด)
8. เลือกต้นนำมาทำให้กรอบชงกับน้ำดื่ม เป็นยาแก้กามตายด้าน แก้ความกำหนัด บำรุงความกำหนัด (เลือกต้น, เนื้อไม้)
9. เลือกต้นใช้เป็นยาทาสมานบาดแผลและช่วยห้ามเลือด (เลือกต้น, เนื้อไม้) ส่วนอีกข้อมูลระบุว่าให้ใช้ผลดิบเป็นยาห้ามเลือด และใช้เปลือกและผลอ่อนนำมาต้มเอาน้ำใช้ชะล้างบริเวณบาดแผล สมานแผล (เปลือกและผลอ่อน, เปลือกต้น, ผลดิบ)

ประโยชน์ของมะพลับ

1. ผลมะพลับแก่สามารถรับประทานได้
2. เนื้อไม้มะพลับสามารถนำมาใช้ทำเครื่องมือทางการเกษตร เครื่องกลึง และใช้ในงานแกะสลักได้
3. เลือกต้นให้น้ำฝาดที่นำมาใช้สำหรับการฟอกหนัง
4. ยางของลูกมะพลับจะให้สีน้ำตาล เมื่อนำมาละลายกับน้ำจะใช้ย้อมผ้า แห และอวนเพื่อให้ความทนทาน เช่นเดียวกับตะโก แต่ยางจากลูกมะพลับจะมีคุณภาพที่ดีกว่า เพราะไม่ทำให้เส้นด้ายแข็งกรอบเหมือนลูกตะโก จึงทำให้ยางของลูกมะพลับมีราคาดีกว่าลูกตะโกมาก จึงมีพ่อค้าหัวใสนำยางของลูกตะโกมาปลอมขายเป็นยางมะพลับ จึงเกิดคำพังเพยที่ว่า "ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก"
5. สำหรับการปลูกต้นมะพลับเพื่อใช้งานด้านภูมิทัศน์นั้น สามารถปลูกได้ตามริมน้ำ เพื่อให้ร่มเงาได้ดี เพราะเป็นไม้ไม่ผลัดใบ
6. ในด้านของความเชื่อ คนไทยเชื่อว่าต้นมะพลับเป็นไม้มงคลชนิดหนึ่ง ด้วยเชื่อว่าการปลูกต้นมะพลับไว้ในบริเวณบ้านจะทำให้ร่ำรวยยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้ปลูกไว้ทางทิศใต้
7. บางตำราก็ว่ามะพลับเป็นไม้ที่ควรปลูกไว้ทางทิศใต้ แต่ยังหาหลักฐานยืนยันไม่ได้แน่ชัด คาดว่าคงเป็นเพราะต้นมะพลับเป็นไม้มียืนต้นที่มีอายุยืน ทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี หากนำมาปลูกไว้ในบริเวณบ้านเชื่อว่าจะทำให้มีความอดทนต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนดังต้นมะพลับ

คำสำคัญ : มะพลับ

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-16

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1735&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology